

Gençlik Dönemindeki Aile Sorunları Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Gençlik Dönemindeki Aile Sorunları Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22142>

Özet

Gençlik Dönemindeki Aile Sorunları'nı Değerlendirme Ölçeği (GDA-DÖ), Ceylan Tuşrul tarafından 1994 yılında geliştirilmiş olan, ergenlerin aile ortamlarında karşılaştıkları çeşitli sorun alanlarını sistematik olarak ölçmeyi amaçlayan kapsamlı bir psikolojik araçtır. Ölçek, toplam 69 maddeden oluşmakta olup, aile içi işlev bozuklukları ve çatışmalar sekiz ana alt boyutta incelemektedir. Bu alt boyutlar, otoriter tutumlardan ekonomik zorluklara ve istismar durumlarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Ölçek, 4'lü Likert derecelendirme sistemi kullanılarak ergenlerin algılarını değerlendirmektedir.

GDA-DÖ, ergenlik dönemindeki bireylerin aile ortamından kaynaklanan potansiyel risk faktörlerini belirlemede ve klinik müdahale gerektiren spesifik sorun alanlarını saptamada değerli bir araçtır. Ölçeğin geliştirilmesi, faktör yapısı, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları *Türk Psikoloji Dergisi*'nde yayımlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Ergenlik dönemi, aile sorunları, psikolojik ölçek, ebeveyn tutumları, faktör yapısı, psikometri, aile işlevi, güvenirlik, geçerlik.

Yazarlar

Ceylan Tuşrul

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ergenlik dönemindeki bireylerin algıladıkları ve yaşadıkları aile sorunlarının boyutlarını ve şiddetini belirlemektir. Bu araç, klinisyenlere ve araştırmacılara, ergen gelişimini olumsuz etkileyen aile içi dinamikleri ve potansiyel risk faktörlerini teşhis etme konusunda nicel veriler sağlamaktadır.

GDA-DÖ, özellikle aile danışmanlığı ve okul psikolojisi alanlarında, ergenlerin ruh sağlığı ve davranışsal sorunlarının altında yatan ailevi etkenleri anlamak için tasarlanmıştır. Ölçek, genel aile işlevsellik yerine, 8 farklı alt boyutta spesifik problem alanlarını hedefleyerek, daha hedefli ve etkili müdahale stratejileri geliştirilmesine olanak tanır.

Yapı

Ölçek, ergenlerin aileleriyle olan etkileşimlerinde deneyimledikleri çeşitli işlev bozuklukları üzerine odaklanmaktadır. Bu yapı, tek bir genel sorun puanı yerine, spesifik problem alanlarını ayrıştıran 8 farklı alt boyuttan ve toplam 69 maddeden oluşur:

Otoriter-Baskıcı Tutum: Ailedeki katı kurallar, aşırı disiplin yöntemleri ve cezalandırma eylemleri. (15 madde)

İlişkilerde Duyarsızlık ve Tutarsızlık: Ebeveynlerin sözlerini tutmaması, duygusal olarak mesafeli olması ve davranışlarında öngörülemezlik. (14 madde)

Anne-baba İlişkilerinde Uyumsuzluk: Ebeveynler arasındaki sık tartışmalar ve çatışmaların ergen üzerindeki etkisi. (12 madde)

Sosyal Etkinliklerde Kısıtlılık: Ergenin arkadaşlarıyla sosyalleşme ve dışarıya çıkma özgürlüğünün kısıtlanması. (4 madde)

Ev Ortamındaki Düzensizlik: Evdeki hijyen, düzen veya genel yaşam standartlarının ihmal edilmesi. (5 madde)

Ekonomik Sorunlar: Ailenin temel ihtiyaçları karşılamada yetersiz mali zorlukların ergen tarafından algılanması. (5 madde)

İlişkilerde Sınırsızlık ve İstismar: Aile üyeleri arasındaki sınırların ihlali ve cinsel istismar gibi ciddi sorunlar. (7 madde)

Sağlık ve Sosyal Sorunlar: Aile üyelerinin sağlık sorunlarının ihmal edilmesi ve genel sosyal destek eksikliği. (7 madde)

Geçerlik

Ölçeğin geliştirme çalışması'nda (Tuşrul, 1994), psikometrik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla bir geçerlik çalışması yürütülmüştür. Bu çalışmada, özellikle faktör yapısının doğrulanmasına odaklanılmıştır. Yapılan analizler, GDA'DÖ'nün teorik olarak öngörülen sekiz faktörlü yapısının ampirik verilerle uyumlu olduğunu göstermiştir.

Faktör yapısına dayalı geçerlik kanıtları, ölçeğin ergenlik dönemindeki aile sorunlarının farklı boyutlarını güvenilir bir şekilde ayırt etme yeteneğine sahip olduğunu desteklemektedir. Kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla, madde havuzu oluşturulurken ilgili literatür ve uzman görüşleri dikkate alınmıştır.

Güvenirlilik

Güvenirlilik çalışmaları, ölçeğin maddelerinin iç tutarlılığı ve ölçüm kararlılığını değerlendirmeyi amaçlamıştır. Orijinal çalışmada, ölçeğin genel olarak yüksek düzeyde **güvenilir** olduğu rapor edilmiştir. Sekiz alt boyutun her birinin de bağımsız olarak yeterli düzeyde iç tutarlılığına sahip olduğu varsayılmaktadır, bu da alt boyutların ayrı ayrı klinik ve araştırma amaçları için kullanıma uygunluğunu göstermektedir. Ancak, kaynak içerikte spesifik güvenirlilik katsayıları (örneğin, Cronbach Alfa değerleri) belirtilmemiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal temeli, keşfedici faktör analizi (KFA) kullanılarak oluşturulmuştur. Bu analiz, başlangıçtaki madde havuzundan, ergenlerin aile sorunlarını temsil eden en anlamlı ve başlıca 8 alt boyutu ortaya çıkarmıştır. Toplam 69 madde, bu sekiz faktör altında yüksek yük değerleri ile toplanmıştır.

Faktör analizi sonuçları, aile sorunlarının tek boyutlu bir kavram olmadığını, aksine, ebeveyn tutumları, ilişki kalitesi, çevresel düzen ve istismar gibi çoklu, birbirinden ayrılabilir bileşenlerden oluştuğunu göstermiştir. Bu faktör yapısı, ölçeğin psikometrik sağlamlığını destekleyen temel kanıtlardan biridir ve ölçeğin **çok boyutlu** yapısını doğrulamaktadır.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek)

Format: Öz Bildirim Envanteri (Self-Report Inventory)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ergenler

Yaş Grubu: Gençlik Dönemi (Tipik olarak 12-18 yaş arası)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki ergen popülasyonu üzerinde standartlaştırılmıştır.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert Ölçeği (1=hiç etkilemiyor - 4= çok etkiliyor) kullanılarak, katılımcıların maddelerde belirtilen aile sorunlarından ne kadar etkilendiğini değerlendirmesi istenir. Yüksek puanlar, ilgili alt boyutta daha fazla aile sorunuyla bağlantılı olduğunu gösterir.

Anahtar Kelimeler

Ergen psikolojisi, aile terapisi, Likert ölçeği, psikopatoloji, aile istismarı, Türk Psikoloji Dergisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değil

Bağılı E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değil

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değil

Çinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Ceylan Tuğrul tarafından **1994** yılında geliştirilmiş ve yayımlanmıştır. Orijinal yayın

Türk Psikoloji Dergisi'nde yer almaktadır. Kullanım izinleri ve telif hakları, yayıncı ve yazar Ceylan Tuşul'a aittir. Akademik ve araştırma amaçlı kullanım için genellikle yayıncıdan izin alınması gerekmektedir.

Test Yılı: 1994

Ücret Durumu: Ticari kullanım için ücretlendirme bilgisi mevcut değildir.

Kaynaklar

Tuşul, C. (1994). Gençlik Dönemindeki Aile Sorunları'nı Değerlendirme Ölçeği: Faktör yapısı, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 11(36), 25-43.

Makalenin orijinal PDF bağlantısı aşağıdadır:

turkpsikolojidergisi.com (Türk Psikoloji Dergisi)

Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: genclik-donemindeki-aile-sorunlarini-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

Gençlik Dönemindeki Aile Sorunları'nı Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

8 alt boyut. Toplam 69 madde

Otoriter- Baskıcı Tutum (15 m) : Bizim evde hatalı davranışlar hemen cezalandırılır.

İhtiyaçlarda Duyarsızlık ve Tutarsızlık (14 m) : Bizim evde genellikle verilen sözler tutulmaz.

Anne-baba İhtiyaçlarında Uyumsuzluk (12 m) : Annem ve babam sık sık tartışır, kavgaya ederler.

Sosyal Etkinliklerde Kısıtlılık (4 m) : Annem veya babam çoklukla arkadaşlarıyla gezmeye izin vermez.

Ev Ortamındaki Düzensizlik (5 m) : Bizim evde temizlik işleri genellikle ihmal edilir.

Ekonomik Sorunlar (5 m) : Ekonomik zorluklar nedeniyle önemli ihtiyaçlarımızı bile karşılayamadığımız olur.

İhtiyaçlarda Sınırsızlık ve Stismar (7 m) : Aile üyelerimizden birinin benimle cinsel ilişkide bulunmak istediği olmuştur.

Sağlık ve Sosyal Sorunlar (7 m) : Bizim evde birisi hastalandığında zaman genellikle ihmal edilir ve son dakikaya kadar doktora gidilmez.